

EMD-bulletin

– nytt fra menneskerettsdomstolen i Strasbourg

Nr. 6 År 2017 Dato 27. juli Utgiver Norsk senter for menneskerettigheter

I juni ble det avsagt én kategori 1-avgjørelse mot Russland. Det ble ikke avsagt noen avgjørelser mot Norge i januar.

Månedens utvalgte: **Bayev v. Russia**

Date: 20/06/2017 **Application no.:** 67667/09, 44092/12 and 56717/12

Articles: 10; 10-1; 10-2; 14; 14+10; 41

Conclusion: Violation of Article 10 - Freedom of expression-{General} (Article 10-1 - Freedom of expression); Violation of Article 14+10 - Prohibition of discrimination (Article 14 - Discrimination) (Article 10 - Freedom of expression-{General} - Article 10-1 - Freedom of expression); Pecuniary damage - claim dismissed (Article 41 - Pecuniary damage - Just satisfaction); Non-pecuniary damage - award (Article 41 - Non-pecuniary damage - Just satisfaction)

Saken omhandler:

Saken handler om hvorvidt klagerne var utsatt for diskriminering samt krenkelse av deres ytringsfrihet ved at staten forbød fremme av homoseksualitet og andre ikke-tradisjonelle seksuelle forhold blant mindreårige.

Fakta:

Klagerne er tre russiske statsborgere. Klagerne er aktivister for homofiles rettigheter. De ble alle funnet skyldig i overtredelse av forbudet mot offentlige aktiviteter rettet mot fremme av homoseksualitet blant yngre. I mars 2009 demonstrerte førsteklageren foran en barneskole med bannere hvor det sto «Homoseksualitet er normalt» og «Jeg er stolt av min homoseksualitet». Førsteklageren fikk bot og distriktsdomstolen avviste førsteklagerens anke. I januar 2012 holdt andre- og tredjeklageren en demonstrasjon utenfor et barnebibliotek. De holdt opp bannere hvor det blant annet sto at Russland har verdens høyeste selvmordsrate blant tenåringer, og at mange av disse er homofile som føler desperasjon på grunn av manglende kunnskap og informasjon om homofili. Videre sto det at homofili var bra og naturlig samt at barn trenger å informeres om homofili. Andre- og tredjeklageren ble også bøtelagt. I april samme år demonstrerte tredjeklageren igjen foran byadministrasjonen i St. Petersburg og holdt opp bannere hvor det sto at homoseksualitet ikke er en perversjon. Tredjeklageren ble eskortert til politistasjonen og bøtelagt i henhold til ny lovgivning mot fremme av homoseksualitet, biseksualitet og transseksualitet blant yngre. Distriktsdomstolen avviste tredjeklagerens anke. Klagerne tok saken til konstitusjonsdomstolen, men saken ble avvist.

Norsk senter for menneskerettigheter

Redaktør **Kjetil Mujezinović Larsen**

Kompilasjon og redaksjonsassistent **Eva Linn Oksavik og Vilde Hauan**

Kontakt & abonnement c.b.astrup@nchr.uio.no

Klagerne brakte saken inn for Domstolen den 9. november 2009 (førsteklageren) og 2. juli 2012 (andre- og tredjeklageren).

Anførsler:

Klagerne anførte at forbudet mot offentlige ytringer i relasjon til seksuelle minoriteters identitet, sosiale status og rettigheter krenket deres ytringsfrihet etter artikkel 10. Videre anførte de at forbudet var diskriminerende i strid med artikkel 14 ettersom det ikke fantes et tilsvarende forbud i tilknytning til den heterofile majoriteten.

Staten imøtegikk klagerens anførsler.

Domstolens vurderinger:

Domstolen vurderte først om det forelå krenkelse av klagerens ytringsfrihet etter artikkel 10. Det var ubestridt at forbudet utgjorde et inngrep i ytringsfriheten. Spørsmålet var om inngrepet kunne forsvares etter artikkel 10(2). Domstolen påpekte innledningsvis at det ikke var tvilsomt at staten hadde lovhjemmel for sitt inngrep. Klagerne anførte derimot at lovhjemmelen var vag og uforutsigbar. Imidlertid uttalte Domstolen at lovens kvalitet er underordnet kravet om at bruken av forbud er nødvendig. For at et forbud eller annet tiltak med generell anvendelse skal anses forholdsmessig, må Domstolen vurdere de legislative hensynene bak lovgivningen, herunder kvaliteten på statens vurderinger og risikoen for misbruk dersom forbudet oppmykes. Jo mer overbevisende de legislative vurderingene er, jo mindre betydning får innvirkningen på foreliggende sak. Vurderingstemaet var følgelig nødvendigheten av det bestridte forbudet. Det første legislative hensynet staten hevdet kunne legitimere bruken av en absolutt regel var hensynet til moralen. Staten anførte i denne sammenheng at offentlig og åpen tilkjennegivelse av homoseksualitet krenket religiøse og ikke-religiøse skikker, og generelt var til hinder for tradisjonelle familieverdier. Domstolen var ikke enig i statens påståtte uoverensstemmelse mellom opprettholdelse av russiske familieverdier og tilkjennegivelse av homoseksuelles rettigheter. Tvert imot pekte Domstolen på den økende generelle aksepten av å anse homoseksualitet som en

§ Article 10 – Freedom of expression

1. Everyone has the right to freedom of expression. This right shall include freedom to hold opinions and to receive and impart information and ideas without interference by public authority and regardless of frontiers. This article shall not prevent States from requiring the licensing of broadcasting, television or cinema enterprises.

2. The exercise of these freedoms, since it carries with it duties and responsibilities, may be subject to such formalities, conditions, restrictions or penalties as are prescribed by law and are necessary in a democratic society, in the interests of national security, territorial integrity or public safety, for the prevention of disorder or crime, for the protection of health or morals, for the protection of the reputation or rights of others, for preventing the disclosure of information received in confidence, or for maintaining the authority and impartiality of the judiciary.

del av konseptet om familieliv. Staten hadde dessuten mislykkes i å bevise hvordan ytringsfrihet i relasjon til spørsmål om LHBT-rettigheter ville komme i konflikt med tradisjonelle, russiske familieverdier. Når det gjaldt statens argument om at flertallet av den russiske befolkningen var imot homoseksualitet, bemerket Domstolen at det strider mot konvensjonens underliggende hensyn dersom flertallets syn skulle trumfe minoritetens rettigheter etter konvensjonen. På denne bakgrunn

avviste Domstolen statens anførsel om at forbudet kunne rettfærdiggjøres av hensyn til moralen. Deretter gikk Domstolen over til å vurdere om forbudet kunne rettfærdiggjøres av hensynet til beskyttelse av helse. Domstolen hadde vanskelig for å se at støtte av homoseksualitet eller andre ikke-tradisjonelle seksuelle forhold innebærer noen helserisiko, slik staten anførte. Domstolen kunne heller ikke se at et forbud mot slik støtte på noen som helst måte beskyttet hensynet til helse. Tvert imot virker spredning av informasjon om sex og kjønnsidentitet forebyggende mot eventuell helserisiko. Domstolen avviste etter dette statens anførsel om at forbudet måtte opprettholdes av hensyn til helse. Til slutt vurderte Domstolen om forbudet kunne rettfærdiggjøres av hensyn til andres friheter og rettigheter. Domstolen bemerket at beskyttelse av barns rettigheter var hovedbegrunnelsen bak forbudet og at dette fremgikk av lovteksten. Staten hevdet at forbudet var nødvendig for å hindre at barn ble påtvunget en annen kjønnsidentitet. Til støtte for sine anførsler viste staten til samme argumentasjon som den i Alekseyev mot Russland (no. 4916/07). Argumentasjonen gikk i hovedsak ut på å ekskludere homofile og lesbiske fra den offentlige sfære da homoseksualitet var et bevisst, antisosialt valg. Domstolen kom til, slik de hadde kommet til også i Alekseyev mot Russland, at statens anførsler var ubegrunnede. Videre hadde staten heller ikke begrunnet hvorfor mindreårige var mer sårbare mot misbruk i relasjon til homoseksualitet sammenlignet med heteroseksualitet. Når det gjaldt anførselen om at forbudet beskyttet foreldre mot deres rett til å utdanne eller oppdra deres barn i samsvar med deres tro og livssyn, bemerket Domstolen at ingenting ved klagerne oppførsel hindret dem i å gjøre dette. I lys av det foregående konkluderte Domstolen med at forbudet ikke kan legitimeres ut fra hensynet til moralen, hensynet til beskyttelse av helse eller hensynet til andres rettigheter eller friheter. Snarere tvert imot virker forbudet mot sin hensikt ved å styrke stigmatisering, fordommer og homofobi. Følgelig kunne ikke inngrepet forsvares etter artikkel 10(2) og staten hadde krenket klagerne ytringsfrihet.

Til slutt vurderte Domstolen klagerne anførsel om krenkelse av artikkel 14 sammenholdt med artikkel 10. I vurderingen påpekte Domstolen innledningsvis at staten har en snever skjønnsmargin i relasjon til forskjellsbehandling basert på seksuell legning. Domstolen viste til vurderingen under artikkel 10 hvor Domstolen allerede hadde påpekt at forbudet innebar en forutbestemt partiskhet i homofiles disfavør som staten ikke har lyktes i å underbygge. På denne bakgrunn konkluderte Domstolen med at det også forelå krenkelse av artikkel 14 sammenholdt med artikkel 10.

Norsk sammendrag på Lovdata.no.

Har du kommentarer
eller spørsmål? Send
mail til:
c.b.astrup@nchr.uio.no

*

*

*

+ Nyttige lenker

- Hudoc: EMDs database over egne avgjørelser
- Lovdata: EMD-sammendrag på norsk
- Informasjon om klage til EMD
- EMD-bulletins internettsider
- [Oversikt over EMD-dommer mot Norge](#)
- Norsk senter for menneskerettigheters bibliotek